

1. Üzleti vállalkozás - vállalat

- a. **Alapvelo cél:** a szervezet tevékenységének irányultságát, létének értelmét kifejező cél
- b. **Uzleti vállalkozás:** olyan emberi tevékenység, amelynek alapvető célja fogyasztói igények kielégítése nyereség elérése mellett.
- c. **Vállalat:** a jogi személyiséggel rendelkező üzleti vállalkozás szervezeti kerete.
- d. **Fogyasztói igény:** olyan igény, amelyet a gazdaság szereplői nem saját szervezetükön belüli munkával, s nem is közösségi intézmények útján kívánnak kielégíteni.
- e. **Kettős értékteremtés:** a vállalatnak egyazon folyamatban kell értéket létrehoznia a fogyasztók és a tulajdonosok számára.
- f. **A vállalat küldetése:** a vállalat alapvető céljának konkrét értelmezése. Meghatározza a működési kört, a belső működés és a külső érintettekkel való kapcsolatok alapelveit.

2. A vállalati működés érintettjei:

- a. **A vállalati működés érintettjei:** érintett minden olyan személy vagy csoport, aki/amely lényeges, tartós, kölcsönös kapcsolatban áll a vállalat működésével.
  - i. Belső érintettek: tulajdonosok, menedzserek, munkavállalók.
  - ii. Külső érintettek: fogyasztók, versenytársak, szállítók, stratégiai partnerek, állami intézmények, helyi és önkéntes állampolgári közösségek, természeti környezet.
- b. **Szervezet:** olyan rendszer, amelynek működése emberi cselekvéseken keresztül valósul meg

3. A vállalat céljai

- a. **Képviselési probléma:** a megbízó—ügynök viszonyban fellépő jelenség. Lényege az ügynök részéről jelentkező oportunista cselekvés, amelynek alapja az információs aszimmetria, azaz a megbízó és az ügynök eltérő informáltsága.
- b. **Vállalkozáskormányzás:** a vállalat legfelső szintű irányítását végző intézmények és mechanizmusok működése.
- c. Az **angolszász rendszer** hátterében az a szétagolt tulajdonosi szerkezet áll, amely a részvények tőzsdéi kereskedésére épül. Ebben a rendszerben (ahol a tulajdonosok többnyire kisbefektetők vagy befektetési alapok) a vezető testület az igazgatóság, amelyben teljesen vagy többségében külső (nem a menedzsmenthez tartozó) igazgató foglal helyet. Az igazgatóság az öt megválasztó közgyűlésnek tartozik beszámolóval, természetesen anyagi felelősség terhe mellett, főként a működés pénzügyi vetületeire, ezen belül is a rövid távú, főleg a tőzsdén is tükröződő hatásokra figyelve. Az ügyvezető igazgatók, ezen belül a vezérigazgató (CEO = Chief Executive Officer) kulcsszerepet játszanak. A vezérigazgató gyakran egyúttal az igazgatóság elnöke is. A munkavállalók gyakorlatilag nem kapnak szerepet.
- d. A **német rendszerben** a tulajdonosi szerkezet jóval kevésbé tagolt volta, az intézményi befektetők (főleg a bankok) nagyobb szerepe, a kereszt tulajdonlások gyakorisága és az erőteljesebb munkavállalói érdekvédelem lényegesen eltérő szerkezetű vállalatirányítást hozott létre. A tulajdonosok szakmai érdeklődése jobban kiterjed a vállalat reálszférájára (termelés, kereskedelem), szemléletük hosszabb távú, mint az angolszász rendszerben. A kormányzás kétlépcsős: egyrészt a stratégiai döntéseket hozó, az igazgatóságot is ellenőrző és

munkavállalói képviselőket is magába foglaló felügyelő bizottság, másrészt a napi ügyvezetést intéző, belsőkből álló igazgatóság irányítja a vállalatot.

- e. Felelős vállalat koncepció: a vállalatnak társadalmi felelőssége is van. és ennek jegyében működése során mintegy szűrőt alkalmazva racionálisán doni a morálisan elfogadható alternatívák között.

4. A vállalkozások szervezeti formái

- a. **egyéni vállalkozás**: egyetlen személy tulajdonában lévő üzleti vállalkozás
- b. **társaságok**: két vagy több tulajdonos által alapított személy és/ vagy tőkeegyesülés jellegű üzleti vállalkozás, ahol a partnerek osztoznak az eredményen és a vezetés felelősségén.
- c. vállalatok formái:
  - i. A **közkereseti társaság (kkt.)** esetében a társaság valamennyi tagja korlátlanul és egyetemlegesen felel a társasággal szembeni minden követelésért, teljes személyes vagyona erejéig.
  - ii. A **betéti társaság (bt.)** legalább egy tagjának a felelőssége korlátlan és egyetemleges.
  - iii. A **korlátozott felelősségű társaság (kft.)** tagjai ezzel szemben csak bevitt törzsbetétjük (törzstőkéhez való hozzájárulásuk) erejéig felelnek a társaság tartozásaiért, azaz korlátozott felelősséggel tartoznak.
  - iv. Megjegyezzük, hogy léteznek jogi személyiséggel nem rendelkező társaságok is: a jelenlegi hazai formák közül pl. a **betéti társaság (bt)** és a **közkereseti társaság (kkt.)**.
  - v. Végül megemlítyük, hogy a **szövetkezetek** is a társas vállalkozások sajátos formájaként foghatók fel, egyének vagy kisebb vállalatok társulását jelentik, ahol a vezetésben rendszerint az „egy tag - egy szervezet” elv érvényesül.
  - vi. **Részvénytársaság (rt.)**: tisztán tőkeegyesülés jellegű társaság, ahol a tulajdonosok a társaság működéséért a részvénytulajdonukon túl semmilyen felelősséggel nem bírnak.
- d. Bayer: vállalat alapító személyiségek:
  - i. szakmai ismeretekre épülő: korábban a területen lévő alkalmazottból lesz cég alapító, a függetlenedés és létfenntartás céljával...
  - ii. menedzseri ismeretekre épülő: korábban vezetőből, felsőfokú végzettséggel rendelkező emberből lesz vállalkozó, célja a növekedés és a profitmaximalizálás...
- e. Roóz: vállalat alapító típusok:
  - i. előbbre jutás vágya
  - ii. kockázatvállalás
  - iii. önbizalom
  - iv. kiút keresése
- f. a **fúzió** két vállalat egyesülése, amelynek során az új vállalat létrejöttével a régiék megszűnnek
- g. a **felvásárlás** során egy vállalat megvásárol egy másikat, így vonva azt ellenőrzése alá
- h. **szövetkezet**: közös vállalkozás sajátos formája, ahol a tagok rendszerint a vezetésben is részt vesznek, oly módon, hogy az egy tag - egy szavazat elv érvényesül

- i. **csőd:** az a jogi eljárás, amelynek során rendezik annak a vállalatnak az adósságait, amely nem képes pénzügyi kötelezettségeinek eleget lenni.